

ความรับผิดทางอาญาของกรรมการสภาสถาบัน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546

The Private Tertiary Education Act BE. 2546

On Criminal Liability of Private Higher Education Institution's Council members

นพดล ปกรณินันต์

บทคัดย่อ

โดยที่พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 (ฉบับใหม่) ได้ประกาศใช้เมื่อ วันที่ 30 ตุลาคม 2546 ที่ผ่านมากฎหมายใหม่ฉบับนี้ได้ยกเลิก พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นเวลายี่สิบกว่าปีแล้ว การศึกษาเรื่อง "ความรับผิดทางอาญาของกรรมการสภาสถาบันตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546" นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงอำนาจหน้าที่ของกรรมการสภาสถาบันตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ควบคู่ไปกับการศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดทางอาญาของกรรมการสภาสถาบันตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 (ฉบับใหม่) และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 (ฉบับเก่า) จากการศึกษาพบว่าบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ที่เกี่ยวกับการรับความช่วยเหลือและการทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามมาตรา 74 หรือมาตรา 75 และการใช้ชื่อ ตรา สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และการใช้สถานที่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามมาตรา 79 จะเป็นบทบัญญัติที่มีบทกำหนดโทษทางอาญา ตามมาตรา 115 และมาตรา 116 โดยเฉพาะกรณี ตามมาตรา 115 ได้กำหนดระวางโทษปรับไม่เกิน 1 ล้านบาท สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งอย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีการกำหนดโทษทางอาญาหรือโทษปรับที่สูงกับกรรมการสถาบัน แต่ถ้าสภาสถาบันได้ปฏิบัติตามกรอบและหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดโอกาสที่จะมีความรับผิดทางอาญาก็แทบที่จะไม่เกิดขึ้น

Abstract

The Private Tertiary Education Act BE. 2546 enacted on the 30th of October, 2546 has cancelled the previous Private Tertiary Education Act BE. 2522. The main purpose of this study entitled "The Private Tertiary Education Act BE.2546 on Criminal Liability of Private Higher Education Institution's Council Members" aimed to study the authorities and duties of the Council Members according to Section 34 of the Private Tertiary Education Act BE. 2546 as well as the comparison between this new Act and the previous Act.

* อาจารย์ประจำสำนักงานอธิการบดี และนิติกร มหาวิทยาลัยศรีปทุม

related
Educat
116. Sa
Higher

but if t
chance

บทนำ

พ.ศ. 25
อุดมศึก
การศึก
โดยส
ประเภท

ศึกษา
ส่งเสริม
ให้บริการ
พระราช
กำหนด
อุดมศึก
และคว
เอกชน
ประกอบ
อันได้

¹ พระ
² มาต

The study has revealed that the provisions in the Private Tertiary Education Act BE.2546 as related to the obtaining of aids and legal transaction of the assets/ properties of the Private Higher Education Institutions according to Section 74 or Section 75 are sanctioned in Section 115 and Section 116. Sanction 115, in particular, has set the punishment to be inflicted upon the offender (The Private Higher Education Institution) to pay fine not exceeding on million baht.

Even though this new Act has set the criminal punishment and high rates of fine payment, but if the Institution's Council members perform their duties by following the laws and regulations, chances for them to receive any criminal charge should not happen.

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 (ฉบับใหม่)¹ ได้นิยามความหมายของ "สถาบันอุดมศึกษาเอกชน" ว่าเป็น สถานศึกษาของเอกชนที่ให้การศึกษาระดับปริญญาแก่บุคคลตั้งแต่ 1 คน ขึ้นไป โดยสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. มหาวิทยาลัย (University)
2. สถาบัน (Institute)
3. วิทยาลัย (College)

ทั้งนี้ด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นสถานศึกษา และวิจัยอันมีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง เพื่อทำหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยองค์ประกอบของสภาสถาบันตามกฎหมายประกอบด้วย กรรมการสภาสถาบัน² จำนวน 20 ท่าน อันได้แก่

1. นายกสภาสถาบันซึ่งผู้รับใบอนุญาตเสนอชื่อ
  2. อธิการบดี (กรรมการสภาสถาบันโดยตำแหน่ง)
  3. กรรมการสภาสถาบัน จำนวนไม่น้อยกว่า 7 คน แต่ไม่เกิน 14 คน ทั้งนี้ให้มีผู้แทนคณาจารย์อย่างน้อย 1 คน ซึ่งผู้รับใบอนุญาตเสนอชื่อ
  4. กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 3 คน ซึ่งรัฐมนตรีเลือก
  5. เลขานุการสภาสถาบัน (ให้แต่งตั้งจากผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ที่ให้แต่งตั้งจากคณาจารย์หรือเจ้าหน้าที่)
- อำนาจหน้าที่ของสภาสถาบัน ตามมาตรา 34 อาจสามารถจำแนกออกได้เป็น 6 ประเภทหลักๆ ดังนี้
1. อำนาจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ข้อกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ
  2. อำนาจในการอนุมัติ
  3. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา
  4. อำนาจแต่งตั้งและถอดถอน
  5. ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งและถอดถอน
  6. สนับสนุน พัฒนา ส่งเสริม และอื่นๆ

¹ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) เล่ม 120 ตอนที่ 107 ก วันที่ 30 ตุลาคม 2546
² มาตรา 5 "กรรมการสภาสถาบัน" หมายความว่า กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

**อำนาจหน้าที่ของกรรมการสภาสถาบัน
ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติสภาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546**

อำนาจในส่วนที่เกี่ยวกับ ข้อกำหนดระเบียบข้อบังคับ	อำนาจในการอนุมัติ	พิจารณาเสนอความเห็นต่อ คณะกรรมการการอุดมศึกษา
(๒) ออกข้อกำหนด ระเบียบและข้อบังคับ เกี่ยวกับการดำเนินงานในสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน	(๑) อนุมัติแผนพัฒนาของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน	(๑๓) พิจารณาเสนอความเห็นต่อ คณะกรรมการในการแก้ไขข้อกำหนด ตามมาตรา ๑๑ วรรคสาม
(๓) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน ของกองทุน	(๔) อนุมัติแผนการเงิน งบดุล งบการเงินประจำปีของกองทุน ประเภทต่างๆ	(๑๔) พิจารณาเสนอความเห็นต่อ คณะกรรมการเพื่อนำความกราบ บังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอน ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ เกียรติคุณ
(๑๕) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงาน บุคคลของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการ ประโยชน์เกื้อกูลอื่น วินัย หลักเกณฑ์ การจ้างและการเลิกจ้าง ของผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ช่วยอาจารย์ และเจ้าหน้าที่	(๕) อนุมัติการโอนเงินของกองทุน ประเภทหนึ่งไปเป็นของกองทุน อีกประเภทหนึ่ง	
	(๖) อนุมัติการปรับปรุงหลักสูตรการสอน และการเปิดหลักสูตรการสอนเพิ่ม เต็มตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ กำหนด	
	(๗) อนุมัติการรับนักศึกษา การให้ ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต	
	(๘) อนุมัติการให้ปริญญาภาคติมศักดิ์ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ	
	(๙) อนุมัติการจัดตั้ง ยุบ รวมและ เลิกส่วนงานภายใน	
	(๑๐) อนุมัติความร่วมมือทางวิชาการหรือ ความร่วมมืออื่นกับสถาบันการศึกษา หรือบุคคลใดตามหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการกำหนด	
	(๑๑) อนุมัติการรับหรือการเข้าสมทบกับ สถาบันการศึกษาในประเทศหรือ ต่างประเทศตามหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการกำหนด	

อำนาจ
(๑๕) แต่งตั้งแ
ศาสตราจารย์
คณาจารย์

ความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการสภาสถาบันตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 (ฉบับใหม่)

โดยที่พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 (ฉบับใหม่) กำหนดอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันไว้มากกว่า พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 (ฉบับเก่า) ถึง 11 ข้อ³ ซึ่งกฎหมายฉบับใหม่ได้เพิ่มอำนาจหน้าที่ให้สภาสถาบันหลายเรื่องซึ่งเดิมสภาสถาบันไม่มี เช่น อำนาจอนุมัติที่เพิ่มขึ้น การแต่งตั้งและถอดถอน การสนับสนุน พัฒนาและส่งเสริม เป็นต้น ทั้งนี้โดยกฎหมายมีความคิดที่เน้นระบบการตรวจสอบภายหลัง (Post Audit) เป็นสำคัญด้วย และจากอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นมากนี้เองที่ทำให้ความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการสภาสถาบันมีความรับผิดชอบที่มากขึ้นกว่าแต่ก่อนเพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับตามกฎหมายใหม่ ซึ่งความรับผิดชอบทางอาญา

มีประการใดนั้น อันดับแรกจะต้องกลับมาพิจารณาหลักกฎหมายเบื้องต้นตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18 ซึ่งได้บัญญัติว่าโทษสำหรับผู้กระทำความผิดมีดังนี้

1. ประหารชีวิต
2. จำคุก
3. กักขัง
4. ปรับ
5. ริบทรัพย์สิน

ด้วยบทกำหนดโทษ (Sanction) ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับกำหนดไว้ ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีความรับผิดชอบทางอาญาประกอบอยู่ด้วย ซึ่งจากการศึกษาตัวบทกฎหมายใหม่จะพบว่าความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการสภาสถาบันจะมีรายละเอียดดังที่จะกล่าวต่อไป

³ มาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 บัญญัติว่าสภาสถาบันมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (1) พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดตามมาตรา 13
- (2) วางระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนรวมทั้งวางข้อบังคับว่าด้วยเครื่องแบบ เครื่องหมาย และเครื่องแต่งกายนักศึกษา
- (3) จัดสรรทุนออกเป็นกองทุนประเภทต่างๆ และวางระเบียบการใช้จ่ายเงินของกองทุน
- (4) พิจารณาปรับปรุงหลักสูตรการสอนและอุปกรณ์การศึกษา
- (5) พิจารณาการจัดตั้ง ยุบ รวม และเลิกส่วนงานตามมาตรา 16
- (6) พิจารณาการจัดตั้ง ยุบ รวม และเลิกวิทยาเขตสาขา
- (7) แต่งตั้งและถอดถอนผู้บริหารสถาบัน
- (8) พิจารณาถอดถอนคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามมาตรา 86
- (9) พิจารณาแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์เกียรติคุณ
- (10) อนุมัติการให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต
- (11) อนุมัติงบดุล งบการเงินเปลี่ยนแปลงการเงินของกองทุนประเภทต่างๆ ประจำปี
- (12) พิจารณาเสนอการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่บุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอรับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถาบัน
- (13) พิจารณาหาวิธีที่จะทำให้การศึกษา การวิจัย และการฝึกอบรมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเจริญยิ่งขึ้น
- (14) วินิจฉัยสั่งการในการเรื่องอื่นใดที่ได้รับมอบหมายให้เป็นที่ปรึกษาของผู้ใดโดยเฉพาะ

มาตรา 18
ได้รับโทษ
(๑) ก
ประโยชน์
คนละกร
(๒) ก
ของมูล
ทั้งนี้
(๓) ก
(๔) ก
ที่คน
(๕) ก
คนละกร

มาตรา 18
หรือประ
ความม
ของชาติ

มาตรา 18
อธิการ
ใช้หรือ
(๑) ซึ
เอกชน
(๒) ส
สงบ ร
แก่กิจ

**ความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการสภาสถาบัน
ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546**

มาตราหลัก	บทกำหนดโทษ
<p>มาตรา ๗๔ การกระทำความผิดต่อไปนี้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ</p> <p>(๑) การรับความช่วยเหลือทางการเงิน อุปการะ การศึกษา หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลใดเป็นจำนวนเงินหรือมูลค่าเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(๒) การกู้ยืมเงินครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมกันเกินร้อยละยี่สิบห้าของมูลค่าของทรัพย์สินที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีอยู่ขณะนั้น ทั้งนี้หนี้สินสะสม ต้องไม่เกินมูลค่าแห่งทรัพย์สิน</p> <p>(๓) การเช่าทรัพย์สินที่มีค่าเช่าเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(๔) การซื้อ การเช่าซื้อ หรือการจำหน่ายทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(๕) การก่อให้เกิดภาวะผูกพันแก่ที่ดินและสิ่งก่อสร้างตามที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>มาตรา ๗๕ ห้ามมิให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลใด ซึ่งการรับนั้นอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศหรือขัดต่อวัฒนธรรมของชาติ หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน</p>	<p>มาตรา ๑๑๕ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๔ หรือ ๗๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1 ล้านบาท ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนใดกระทำความผิดตามมาตรา ๗๔ หรือมาตรา ๗๕</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรรมการสภาสถาบัน หรือ - อธิการบดี หรือ - ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน <p>ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น</p> <p>ข้อสังเกต</p> <p>เมื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 บทบัญญัติเรื่องเดียวกันนี้ กฎหมายวางโทษปรับไว้ไม่เกินห้าหมื่นบาทเท่านั้น ฉะนั้นตามกฎหมายใหม่ จึงมีโทษปรับที่เพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณ 20 เท่า</p>
<p>มาตรา ๗๙ ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาต กรรมการสภาสถาบัน อธิการบดี คณาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใช้หรือยอมให้ผู้อื่นใช้</p> <p>(๑) ชื่อ ตรา สัญลักษณ์หรือเครื่องหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนอกเหนือไปจากที่ระบุไว้ในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p> <p>(๒) สถานที่เพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการอันไม่ควรแก่กิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p>	<p>มาตรา ๑๑๖ ผู้รับใบอนุญาต กรรมการสภาสถาบัน อธิการบดี คณาจารย์ หรือ เจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>

มาตรา 74 และมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546

โดยสาระสำคัญของมาตรา 74 จะเป็นเรื่องของการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนซึ่งถ้าเกินจากขอบเขตที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ ซึ่งทั้ง 5 กรณีนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องการรับความช่วยเหลือ การกู้เงิน การเช่าทรัพย์สิน การซื้อ เช่าซื้อ จำหน่ายทรัพย์สิน การก่อภาระผูกพันจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและการเงินเป็นสำคัญ

ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจในมาตรา 74 น่าจะอยู่ที่มาตรา 74(2) ที่บัญญัติว่า

“การกู้เงินครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมกันเกินร้อยละ 25 ของมูลค่าทรัพย์สินที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีอยู่ขณะนั้น ทั้งนี้หนี้สะสมต้องไม่เกินมูลค่าแห่งทรัพย์สิน”

โดยความในมาตรา 74(2) ดูเสมือนหนึ่งว่าอนุญาตให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีหนี้สินสะสมได้เท่ากับทรัพย์สิน ก็คือ 100 เปอร์เซ็นต์ของทรัพย์สินนั้น และสามารถแปลงเป็นหนี้สินที่กู้มาได้ ซึ่งประเด็นปัญหานี้ในชั้นของการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. .... ได้มีคำอธิบายปัญหาในส่วนนี้ไว้ว่า “การกู้เงินจะเท่าไรครั้งเดียวหรือหลายครั้ง รวมกันเกินร้อยละ 25 ของมูลค่าที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีอยู่ขณะนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทั้งนี้หนี้สะสมต้องไม่เกินมูลค่าทรัพย์สิน ก็คือ ถ้าเกินร้อยละ 25 ก็ต้องไปขออนุญาตกรรมการ แต่ถ้าไม่ถึงร้อยละ 25 ก็ไม่ต้อง”⁴

*สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ในส่วนของสำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา ได้จัดให้มีการสัมมนาพิจารณา ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2547 ซึ่งการสัมมนาในวันดังกล่าวก็มีร่างระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษาว่าด้วย การรับความช่วยเหลือ และการทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2547 ซึ่งร่างระเบียบดังกล่าวจะเป็นการกำหนดวงเงินและหลักเกณฑ์ในการรับความช่วยเหลือจากบุคคลใดๆ ในรูปแบบต่างๆ และการทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามความในมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546”

โดยหลังจากการสัมมนาพิจารณาในครั้งนั้น คณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมติที่ประชุม ครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2547 จึงได้ประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่าด้วย การรับความช่วยเหลือและการทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2547 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2547

กรณีของมาตรา 75 จะเป็นกรณีที่ทำให้นักเรียน อุดมศึกษาเอกชนรับเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด จากบุคคลใด ซึ่งการรับนั้นอาจเป็นภัยความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศหรือขัดต่อวัฒนธรรมของชาติ หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การดำเนินการหรือการกระทำใดๆ ตามมาตรา 74 หรือมาตรา 75 กรรมการสภาสถาบัน จะต้องรับโทษทางอาญา เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท ด้วยมาตรา 115 ถือได้ว่าเป็นบทกำหนดโทษที่กำหนดโทษปรับชั้นสูง

⁴ รัฐสภา, ปี พ.ศ. 2546, รายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
⁵ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ปี พ.ศ. 2547 ครั้งที่ 2, การสัมมนาพิจารณาเกี่ยวกับ ร่างกฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546, สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

ไว้มากที่สุด
สถาบันอุดม
แตกต่างกัน
ได้ทางอา
โทษทางอา
การกระทำ
ประเด็นนี้
ศาลต่อไป

มาตรา
อุดมศึกษา

ของสภา
สถาบันอุ

ผู้รับใบ
ผู้ปฏิบัติ
(คณาจารย์

สถาบันอุ
อุดมศึกษา
กำหนด

กำหนด
กรรมการ
ตามคว
ด้วยว่า
หรือไม่
บัญญัติ

⁶ มาศ
⁷ ศา
⁸ เทีย

ไว้มากที่สุดและเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายเก่า (พ.ร.บ. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522) จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันประมาณเกือบ 20 เท่า) อย่างไรก็ตามกฎหมายได้หาทางออกให้กับกรรมการสภาสถาบัน ที่อาจไม่ต้องรับโทษทางอาญาดังกล่าวได้ ถ้าพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้มีส่วนในการกระทำความผิดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนซึ่งประเด็นนี้คงจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องนำสืบในชั้นศาลต่อไป

**มาตรา 79 แห่งพระราชบัญญัติสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546**

การใช้ชื่อ ตรา สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและการใช้สถานที่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

มาตรา 79 เป็นบทบัญญัติห้ามที่ใช้บังคับกับผู้รับใบอนุญาต กรรมการสภาสถาบัน อธิการบดี และผู้บริหารปฏิบัติงานทั้งหมดทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน (คณาจารย์ เจ้าหน้าที่) โดยห้ามมิให้ใช้หรือยอมให้ผู้อื่นใช้

1. ชื่อ ตรา สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนอกเหนือจากข้อบังคับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ดูประกอบกับมาตรา 11 ในเรื่องข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน)

เนื่องจากมาตรา 79 นี้เป็นบทบัญญัติที่มีบทกำหนดโทษทางอาญา การที่จะพิจารณาว่า ผู้รับใบอนุญาต กรรมการสภาสถาบัน อธิการบดี และคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ตามความในมาตรานี้ มีความผิดหรือไม่ จะต้องพิจารณาด้วยว่า บุคคลเหล่านี้มีเจตนาในการกระทำความผิดด้วยหรือไม่ มาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา วรรคสองบัญญัติว่า

กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

ในหลักการตามประมวลกฎหมายอาญา⁶ ถ้าไม่ใช่เรื่องที่ถูกกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อกระทำโดยประมาท หรือในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิด แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาแล้ว บุคคลดังกล่าวต้องรับโทษในทางอาญาต้องกระทำโดยเจตนาทุกเรื่อง เจตนาจึงเป็นองค์ประกอบอันหนึ่งของความผิดโดยทั่วไป⁷

ฉะนั้นความผิดทางอาญาตามความในมาตรา 79 เมื่อกฎหมายมิได้กำหนดให้ต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาท จึงต้องพิจารณาว่า บุคคลเหล่านี้ มีเจตนาใช้หรือยอมให้ผู้อื่นใช้ ชื่อ ตรา สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมาย หรือการใช้สถานที่ เพื่อการอันมิชอบ หรือไม่เท่า นั้น ฉะนั้นถ้าสมมติเป็นกรณีที่มีบุคคลแอบอ้างเอาชื่อ ตรา สัญลักษณ์ หรือ เครื่องหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไปใช้ โดยมีได้รับอนุญาตหรือให้ความยินยอมจากผู้รับใบอนุญาต กรรมการสภาสถาบัน อธิการบดี คณาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ บุคคลที่กล่าวถึงมาเหล่านี้ย่อมไม่มีความผิดทางอาญา

2. ให้ใช้หรือยอมให้ผู้อื่นใช้สถานที่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งเจตนาเพื่อการดังกล่าวนี้สามารถศึกษาเปรียบเทียบกับหลักการในมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยอนุโลม หรือเพื่อการอันไม่ควรแก่กิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งตรงนี้สามารถยกตัวอย่างได้ เช่น การให้เปิด Entertainment Complex (ศูนย์รวมความบันเทิงทุกรูปแบบ)⁸ ในมหาวิทยาลัยเพื่อให้นักศึกษา

⁶ มาตรา 17 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้นำบทบัญญัติในภาค 1 (มาตรา 1 - 106) มาใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย
⁷ ศาสตราจารย์สัญญา สัจจวานิช, **สัมมนาในวิชากฎหมายอาญา**, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
⁸ เปรียบเคียงกับกรณีของต่างประเทศได้เช่น ที่ลาสเวกัส ที่เป็นต้นฉบับเอนเตอร์เทนเมนต์ คอมเพล็กซ์ ต้นแบบกาลิโนคอมเพล็กซ์

ผ่อนคลายความตึงเครียด เป็นต้น

โดยในกรณีของมาตรา 79 ถ้ากรรมการสภาสถาบันได้ใช้อำนาจหน้าที่ของตน ตามมาตรา 34 แม้จะทำในนามของสภาสถาบันก็ตาม ถ้าการดังกล่าวเข้าลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 79 กรรมการสภาสถาบันจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับด้วย

การเปรียบเทียบปรับตามมาตรา 123

มาตรา 123 บัญญัติว่า บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียวให้เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายใน 30 วันแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกัน

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดดังกล่าวให้ดำเนินคดีต่อไป

เมื่อการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นคดีอาญาการดำเนินคดีผู้ต้องหาจึงต้องนำประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาปรับใช้ด้วย โดยมาตรา 123 ของกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้

ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้นก็คือผู้บังคับบัญชา สำนักงานคณะกรรมการการอุดม

ศึกษาอันเป็นส่วนราชการของกระทรวงศึกษาธิการโดยมีฐานะเทียบเท่าปลัดกระทรวง เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายใน 30 วันแล้ว ตามกฎหมายให้ถือว่า คดีอาญาเลิกกันตามมาตรา 37 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และทำให้สิทธินำคดีอาญาฟ้องระงับตามมาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทสรุป

ความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการสภาสถาบันตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 จะมีเพียงมาตรา 115 และมาตรา 116 ในส่วนของบทกำหนดโทษเท่านั้น ซึ่งการกำหนดบทลงโทษทางอาญาแก่กรรมการสภาสถาบันได้กำหนดไว้เพียงเรื่องที่มีความสำคัญทางการเงิน ทรัพย์สิน หรือการกระทำที่ขัดต่อความมั่นคง ความปลอดภัย หรือวัฒนธรรมอันดีของชาติ หรือขัดต่อข้อบังคับในเรื่องข้อตรา สัญลักษณ์ ของมหาวิทยาลัยฯ ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเท่านั้น ซึ่งการดำเนินการในเรื่องต่างๆ เหล่านี้ถ้าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้ปฏิบัติตามกรอบแบบแผนที่กฎหมายกำหนดไว้และที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด โอกาสที่กรรมการสภาสถาบันจะต้องมีความรับผิดชอบทางอาญาก็คงแทบจะไม่เกิดขึ้น มาตรา 115 และ 116 จึงไม่น่าใช่อุปสรรคหรือภาระในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสภาสถาบัน

พระราช
รัฐสภา,
สำนักงาน
สัญญา

บรรณานุกรม

"พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546", ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) เล่ม 120 ตอนที่ 107 ก.
หน้า 1-31. 30 ตุลาคม 2546.

รัฐสภา, รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546.
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา 2, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, การสัมมนาพิจารณาเกี่ยวกับ ร่างกฎหมายลำดับที่ออกตามความในพระราช
บัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์, 2546.

สัญญา สัจจวานิช, สัมมนาในวิชากฎหมายอาญา, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2534.